

ОБЯСНЕНИЯ НА ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ НА ТЕСТА

ЗА ПРОВЕРКА НА ЗНАНИЯТА ПО ПРАВОПИС, ГРАМАТИКА И ПУНКТУАЦИЯ НА КАНДИДАТИТЕ ЗА ЗАЕМАНЕ НА ДЛЪЖНОСТТА

„СЪДЕБЕН ДЕЛОВОДИТЕЛ – РЕГИСТРАТУРА, ТОЙ И АРХИВАР“

В РАЙОНЕН СЪД – ГОРНА ОРЯХОВИЦА

1) Правилната форма е *писмено*. Справка: ОПРБЕ¹, с. 461. Правилото е формулирано в т. 16.1. на с. 19 от ОПРБЕ.

2) Двете форми *обяд* и *обед* са дублети. Справка: ОПРБЕ, с. 425, 430.

3) Правилни са и двете форми. Думите *обръщение* и *обращение* са пароними.

Думата *обръщение* се употребява с основно значение ‘дума (или израз), с която лицето, което говори, се обръща към лицето, на което говори’. *Например: майко, татко, мила родино, скъпа моя приятелко.*

Думата *обращение* се употребява като финансов термин със значение ‘процес на обмяна на парични средства и стоки; оборот’. *Например: Парично обращение. БНБ пуска нова банкнота в обращение. Статистика на банкнотите и монетите в обращение.*

Справка за правописа: ОПРБЕ, с. 428, 429. Справка за значенията: РБЕ онлайн² (*при въвеждане на думата в полето за търсене*) и БТР³, с. 552, 553.

4) Правилната форма е *архиварят*. Справка: ОПРБЕ, с. 160. Правилото за членуване с членната форма **-ят** (вместо **-ът**) на съществителните имена от мъжки род, образувани с наставки **-ар** и **-яр**, е формулирано в т.17.4.3. на с. 21 от ОПРБЕ.

5) Правилни са и двете форми. Думите *превеждам* и *привеждам* са пароними.

Думата *превеждам* се употребява с основни значения:

а) ‘предавам текст от един език на друг’, напр.: *Превеждам от италиански на български език; и*

б) ‘изпращам или прехвърлям пари от една банкова сметка по друга, плащам парична сума по банков път’, напр.: *По писмено искане на работника или служителя трудовото му възнаграждение се превежда по посочена от него банкова сметка.*

Думата *привеждам* се употребява с основни значения:

а) ‘правя нещо да премине в състоянието или да придобие качеството, означено чрез съществителното’, напр.: *Привеждам в ред. Привеждам документите в съответствие с изискванията на закона. За първи път в новата история НАТО привежда в по-висока готовност силите си за бързо реагиране; и*

б) ‘изтъквам, съобщавам нещо в подкрепа на дадена теза’, напр.: *За да бъде разбрано по-добре правилото, трябва да се приведат няколко примера. В подкрепа на този извод могат да се приведат следните доводи.*

Справка за правописа: ОПРБЕ, с. 507, 519. Справка за значенията: РБЕ онлайн (*при въвеждане на думата в полето за търсене*) и БТР, с. 724, 750.

б) Правилната форма е *коригиран*. Справка: ОПРБЕ, с. 338.

7) Правилната форма е *упълномощен*. Справка: ОПРБЕ, с. 635.

8) Правилни са и двете форми. Думите *указвам* и *оказвам* са пароними.

Думата *указвам* се употребява с основно значение ‘посочвам, показвам’, напр.: *Съдът указва на ищеца да отстрани нередовностите на исковата молба. Пътен знак Б1 указва на водачите на пътни превозни средства, че са длъжни да пропуснат движещите се по пътя с предимство, което може да стане и без спиране. Пътен знак Д21 указва мястото или местата, определени за паркиране на пътни превозни средства, обслужващи хора с увреждания.*

Думата *оказвам* се употребява с основни значения:

а) ‘извършвам действието, означено със съществителното в словосъчетанието’, напр.: *Оказвам внимание. Оказвам помощ. Оказвам съпротива;*

б) ‘установява се, става ясно, че нещо е налице, намира се, съществува някъде’, напр.: *Парите се оказаха на мястото си;*

в) ‘неочаквано попадам някъде’, напр. *Оказах се на някаква непозната улица; и*

г) ‘става ясно, установява се, разкрива се’, напр. *Оказа се, че сме роднини. После се оказа, че бил сгрешил.*

Справка за правописа: ОПРБЕ, с. 433, 632. Справка за значенията: РБЕ онлайн (*при въвеждане на съответната дума в полето за търсене*) и БТР, с. 562, 1000.

9) Правилната форма е *наказателноправен*. Справка: ОПРБЕ, с. 395. Правилото е представено в т. 53.10. на с. 54 от ОПРБЕ.

10) Правилната форма е *заместник-кмет*. Справка: ОПРБЕ, с. 271. Правилото е формулирано в т. 54.1. на с. 58 от ОПРБЕ.

11) Правилната форма е *Върховен касационен съд*. Правилото е формулирано в т. 39.1. на с. 41 от ОПРБЕ.

12) Правилната форма е *Районен съд – Червен бряг*. Правилото е формулирано в т. 39.1. на с. 41 от ОПРБЕ.

13) Правилни са и двете форми. Думите *приносител* и *преносител* са пароними.

Думата *приносител* се употребява с основно значение ‘който носи със себе си, донася документ, писмо, ценна книга, бележка’. Например: *При получаването на документите по ал. 2 върху опаковката се отбелязват данните по чл. 48, ал. 1, т. 2, за което на приносителя се издава документ. След влизането в сила на този закон срещу временни удостоверения, удостоверяващи права по записани акции на приносител, се получават само поименни акции. Приносителят не е длъжен да предаде на платеца менителницата, предявена за приемане. Исковете на приносителя срещу джирантите и срещу издателя се погасяват с едногодишна давност от деня на своевременно извършения протест или от падежа, ако менителницата съдържа уговорка „без разноски“.*

Думата *преносител* се употребява с основни значения:

а) ‘живо същество, което пренася заразна болест’, напр.: *Тигровият комар, който е преносител на болестта „Зика“, вече се среща и в България. Дезинфекцията, дезинсекцията и дератизацията имат за цел унищожаване или намаляване*

числеността на вредителите (патогенни микроорганизми, членестоноги и гризачи), които могат да бъдат причинители, преносители и резервоари на заразни болести по хората и животните. „Вектор“ е насекомо или друго животно – нормален преносител на инфекциозен причинител, които представляват опасност за общественото здраве; и

б) ‘който пренася нещо’, напр.: Хванаха преносител на дрога, по-опасна от ЛСД. Хемоглобинът е основният преносител на кислорода от белите дробове до тъканите на тялото.

Справка за правописа: ОПРБЕ, с. 514, 522. Справка за значенията: РБЕ онлайн (при въвеждане на съответната дума в полето за търсене) и БТР, с. 739, 758.

14) Правилната форма е петнадесетдневен с дублет петнайсетдневен. Справка: ОПРБЕ, с. 459. Правилото е формулирано в т. 53.16. на с. 55 от ОПРБЕ.

15) Правилото и примерът са представени в т. 17.6.1.1. на с. 22 от ОПРБЕ.

16) Правилото и примерът са представени в т. 17.6.2.1. на с. 23 от ОПРБЕ.

17) Правилото и примерът са представени в т. 17.6.1.3. на с. 23 от ОПРБЕ.

18) Правилата и примерите са представени в т. 19.2.4. и 19.2.5. на с. 27 от ОПРБЕ.

19) Правилото и примерите са представени в т. 20.1. на с. 28 от ОПРБЕ.

20) Пунктуационното правило и примерът са представени в т. 79.3.2. на с. 75 от ОПРБЕ.

21) Пунктуационното правило и примерът са представени в т. 79.2. на с. 75 от ОПРБЕ.

22) Пунктуационното правило и примерът са представени в т. 88.2. на с. 79 от ОПРБЕ.

23) Пунктуационното правило и примерът са представени в т. 88.6. на с. 80 от ОПРБЕ.

24) Пунктуационното правило и примерът са представени в т. 94. на с. 83 от ОПРБЕ.

25) Пунктуационното правило и примерът са представени в т. 79.3.2. на с. 75 от ОПРБЕ.

¹ Владко Мурдаров и др. Официален правописен речник на българския език. София: Просвета, 2012 г. ISBN 978-954-01-2701-9.

² Речник на българския език, онлайн издание. Достъпен на интернет страницата на Института за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ при БАН на адрес <https://ibl.bas.bg/rbe/>.

³ Любомир Андрейчин и др. Български тълковен речник. Четвърто издание. Допълнено и преработено от Димитър Попов. София: Наука и изкуство, 1994 и допечатките от 1996, 1999, 2002, 2008, 2012, 2015, 2018 г. ISBN 954-02-0156-X. ISBN-10: 954-02-0156-X. ISBN-13: 978-954-02-0156-6.